

**Стратегічне бачення діяльності на посаді Голови
Національного агентства з питань запобігання корупції
Юрійчука Івана Ярославовича**

1. Бачення ролі та місця НАЗК у антикорупційній інфраструктурі України, а також взаємозв'язки між НАЗК та основними стейкхолдерами

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) відіграє ключову роль у системі запобігання корупції та посідає особливе місце в антикорупційній інфраструктурі України.

НАЗК працює «наскрізно» на кількох рівнях антикорупційної інфраструктури:

- формування антикорупційної політики (у взаємодії з Кабінетом Міністрів, Верховною Радою та інститутами громадянського суспільства)

- запобігання та профілактика корупції (у взаємодії з уповноваженими підрозділами (особами) з питань запобігання та виявлення корупції, через формування культури несприйняття корупції, у тому числі через просвітницьку роботу та удосконалення процесів управління і прийняття рішень в органах влади, на державних підприємствах)

- виявлення та розслідування корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень (через контроль та перевірку декларацій, моніторинг способу життя суб'єктів декларування, державний контроль за дотриманням обмежень щодо фінансування політичних партій та складання протоколів про адміністративні правопорушення)

- взаємодія з іншими ЦОБВ (АРМА), правоохоронними органами (НАБУ, САП, Національна поліція, СБУ, ДБР) та судовою системою (ВАКС) (через координацію дій та обмін інформацією, у тому числі щодо правопорушень, розслідування яких виходить за межі повноважень НАЗК, але про які агентству стало відомо у процесі роботи);

- суспільний контроль за реалізацією антикорупційної політики (через взаємодію з інститутами громадянського суспільства, ЗМІ, міжнародними партнерами та організаціями, а також через забезпечення прозорості та підзвітності в діяльності НАЗК).

Таким чином, НАЗК є своєрідним антикорупційним «хабом» або ядром, з яким взаємодіють і через який взаємодіють між собою інші гравці антикорупційної екосистеми та стейкхолдери.

2. Правовий статус НАЗК. Повноваження НАЗК як комплексна інтегральна система запобігання корупції

Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

НАЗК має широкий спектр повноважень, що визначаються законодавством та призначені для забезпечення комплексного та інтегрального підходу до запобігання корупції

Унікальність правового статусу НАЗК полягає в тому, що його повноваження належать як до сфери запобігання корупції, так і до сфери протидії корупції.

Тому агентство може визначати певний баланс між цими напрямками та забезпечувати найбільш оптимальний розподіл зусиль залежно від поточної ситуації в антикорупційній сфері і в країні загалом.

Повноваження НАЗК формують комплексну цілісну систему запобігання корупції, яка включає:

- нормативно-правову базу (процедури, правила і стандарти, що регулюють діяльність суб'єктів);

- впровадження та забезпечення функціонування системи електронного декларування;

- контроль і перевірку декларацій та моніторинг способу життя суб'єктів декларування (з метою перевірки на корупційні схеми та конфлікт інтересів);

- державний контроль за дотриманням обмежень щодо фінансування політичних партій;

- підтримку суб'єктів з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

- просвітницьку діяльність, у тому числі через розробку навчальних матеріалів, проведення семінарів, тренінгів, конференцій, формування культури доброчесності та несприйняття корупції на всіх рівнях у будь-яких проявах;

- використання сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів та створення ефективних систем моніторингу та звітності;

- участь у міжнародних ініціативах та програмах з антикорупційної сфери.

Здійснення всіх цих заходів у комплексі створює дієву систему запобігання корупції. При цьому важливо пам'ятати про постійне вдосконалення та адаптацію системи відповідно до поточних викликів.

3. Три найважливіші виклики, виявлені за підсумками аудиту у сфері управління та організаційної спроможності НАЗК, та шляхи їх вирішення

1) Забезпечення документування порушень вимог законодавства щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та інших вимог і обмежень, встановлених антикорупційним законодавством, у порядку, визначеному законодавством.

2) Визначення та застосування порядку відбору декларацій для проведення обов'язкової повної перевірки та черговості такої перевірки на основі оцінки ризиків

3) Вжиття належних заходів щодо притягнення винних до відповідальності у разі виявлення під час перевірки фінансової звітності політичних партій чи інформації про порушення законодавства у сфері фінансування політичних партій ознак порушення вимог законодавства, які є підставою для притягнення до адміністративної відповідальності.

Зазначені виклики можна подолати через такий комплекс дій:

- посилення спроможності Агентства, в першу чергу аналітичної та технічної. Спроможність здійснювати комплексний аналіз даних є вирішальною у виявленні та вчасному реагуванні на потенційні корупційні загрози. Технічні інновації, такі як системи штучного інтелекту або аналіз великих даних, можуть значно полегшити процес обробки та аналізу інформації;

- удосконалення нормативно-правової бази, якою регулюється діяльність НАЗК, у тому числі відповідних методик;

- регулярне підвищення кваліфікації працівників НАЗК, у тому числі із залученням кращих іноземних фахівців у сфері запобігання та протидії коупції.

4. Три найважливіші досягнення НАЗК за останні 4 роки

1) Розробка і затвердження Антикорупційної стратегії на 2021-2015 рр. та Державної антикорупційної програми.

Це важливе досягнення, оскільки стратегія задає певну архітектуру системи, а програма визначає бізнес-процеси. Є сподівання, що реалізація стратегії і програми дасть можливість змінити композицію системи і переналаштувати процеси таким чином, що будуть «закриті» ті вразливості, які створюють корупційні ризики.

2) Запровадження державного контролю за дотриманням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій.

Це також надзвичайно важливе досягнення, оскільки суттєво знижує ризики, пов'язані з недоброчесним впливом «олігархів» і інших осіб на діяльність політичних партій і ухвалення політичних рішень.

3) Відновлення обов'язкового декларування у 2024 році.

Декларування – це один з базових елементів, на якому будується антикорупційна інфраструктура в Україні. Відновлення декларування = відновлення повноцінної роботи антикорупційної інфраструктури.